

Motion till riksdagen 2009/10:Kr336

av **Gunnar Axén och Betty Malmberg (m)**

Spelmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privata aktörers möjlighet att bedriva spelverksamhet i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förekomsten av monopol på den svenska spelmarknaden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder i samband med en omreglering av spelmarknaden.

Bakgrund och problembild

På den svenska spelmarknaden har i dag Svenska Spel tillsammans med ATG en dominerande ställning. Folkrörelserna och andra ideella organisationer har små möjligheter att utveckla sina spel och lotterier för att förbättra sin ekonomi. Svenska Spel försvarar sitt monopol genom att på olika sätt, såväl politiskt som juridiskt och kommersiellt, bekämpa de utmanare som försöker etablera sig på spelmarknaden inom de begränsade ramar som regelverket ställer upp.

Den nuvarande regleringen av spelmarknaden, statliga Svenska Spel, finansieringen av idrottsrörelsen samt problematiken kring spelmissbruk är ett antal frågor som i dagsläget är kraftigt ifrågasatta i den allmänna opinionen. Det gäller i synnerhet det faktum att idrottsrörelsen i hög utsträckning är beroende av Svenska Spels årliga vinst för sin finansiering, men också det märkliga i att staten både är en aktör på spelmarknaden och bestämmer spelreglerna för densamma.

Dagens reglering är till nackdel för spelkonsumenterna genom att utvecklingen av nya spelformer endast kan ske på statens initiativ och att den bristande konkurrensen leder till att en lägre vinstandel går tillbaka till spelarna. På Internet har dock konkurrensen ökat de senaste åren. Emellertid får endast

Fel! Okänt namn på

de aktörer regeringen beviljat tillstånd till bedriva spel på Internet (med Sverige som bas), vilket har lett till att svenskar i dagsläget spelar för tiotals miljarder kronor på utländska Internetsajter varje år. Detta leder i sin tur till att arbetstillfällena och skatteintäkter försvinner utomlands.

Vid sidan av denna problembild finns spelmissbruket. Cirka 0,5 procent av de som spelar bedöms vara spelberoende och ytterligare 1,5 procent vara i riskzonen eller så kallade problemspelare. Statens stöd till dessa människor är, tvärtemot vad som ofta utkommuniceras, mycket begränsat. En ny, reglerad spelmarknad borde bestå av två delar. Först och främst bör det skapas en fungerande spelmarknad med konkurrens som gynnar spelkonsumenterna inom ramen för en reglering som garanterar statlig möjlighet till tillsyn vad gäller konsumentskydd och socialt ansvarstagande. Samtidigt bör stödet till spelmissbrukare förstärkas. Man bör även se över hur idrottsrörelsens finansiering kan säkerställas.

En väl fungerande spelmarknad till nytta för spelkonsumenterna

För att öppna upp för konkurrens krävs en omreglering av dagens spelmarknad, där en ramlagstiftning i kombination med tillståndskrav är en rimlig lösning. De som uppfyller de i lagen fastställda kraven bör utan vidare behandling ges tillstånd. Skulle man dock bryta mot reglerna bör tillståndet kunna dras in. Tillståndsgivning bör för undvikande av otillbörligt gynnande av egna eller närstående lotterier inte handläggas av regeringen, utan alltid av en myndighet. Regleringen av delar av den brittiska spelmarknaden ser ut på detta sätt, och ligger i linje med vad som föreslogs i Lotteriutredningens slutbetänkande (SOU 2006:11, Spel i en föränderlig värld).

I lagen bör ingå regler som motverkar minderårigas spelande, t.ex. i form av åldersgränser och begränsningar av marknadsföring av olika spelformer. Likaså bör ställas krav på att spelanordnare upplyser om risken att drabbas av spelmissbruk och vart man kan vända sig för att få hjälp. Vidare bör lagen ge en möjlighet till tillsyn i syfte att motverka oseriösa aktörer och stärka konsumentskyddet. Lagen bör omfatta alla kommersiellt och ideellt anordnade spel med pengainsatser. Den bör vara generell och inte detalj- eller särreglera olika spelformer. En sådan inriktning öppnar för utvecklandet av nya spelformer, men också för idag förbjudna spel om pengar, t.ex. poker.

Tillstånd att bedriva olika spelformer bör förenas med en årlig avgift som är omsättningsbaserad. Avgiften bör dels finansiera tillståndsgivning och tillsyn, dels bidra till ett stärkt stöd till spelberoende. Det bör övervägas om ideella aktörer med en begränsad verksamhet enbart ska belastas med en låg och enhetlig avgift. När spelmarknaden öppnas för konkurrens kan nya spelformer utvecklas, nya jobb skapas och spelkonsumenterna erbjudas ett bättre utbud av spel med högre vinstandel än idag. En ordnad övergång till en sådan modell skulle även eliminera risken för att dagens reglering underkänns av EU. På en sådan marknad, där alla aktörer har att ta samma hänsyn till regel-

verket, finns inte behov av ett statligt spelbolag. Svenska Spel borde därmed kunna privatiseras.

Ökad forskning om spelberoende och stöd till spelberoende

Spelberoende definieras som en underavdelning inom impuls kontrollstörningar och karakteriseras av frekventa och upprepade spelepisoder som dominerar patientens liv på bekostnad av sociala, yrkesmässiga och familjemässiga förpliktelser. Spelberoende jämförs dock ej per definition med drogmissbruk. Däremot framgår av forskning på området att man kan dra paralleller med alkohol-, tobaks- och narkotikamissbruk. Mycket talar för att de som blir hårdast drabbade av spelberoende tillhör redan utsatta eller särskilt sårbara grupper som har en osäker eller otrygg förankring i samhället.

Mellan 80 och 95 procent av den vuxna befolkningen i Sverige spelar om pengar eller köper lotter åtminstone någon gång årligen. Andelen spelberoende av befolkningen och av dem som spelar är ungefär lika, omkring en halv procent. Detta innebär att ca 25 000 personer i åldrarna 15–74 år har svåra problem med sitt spelande och kan betecknas som spelberoende. Ytterligare knappt 1,5 procent eller ca 90 000 har svårt att kontrollera sitt spelande och är i riskzonen. Antalet behandlade för spelberoende har Folkhälsoinstitutet (FHI) praktiskt taget ingen kunskap om. Uppskattningsvis söker mellan 1 000 och 2 000 personer vård för spelmissbruk varje år. Av dessa får ca 100 behandling på behandlingshem och övriga erbjuds samtalsstöd eller hänvisas till självhjälpgrupper.

Det finns all anledning att ta problemen med spelberoende och missbruk på allvar. Den som fastnat i ett spelberoende drabbas förr eller senare mycket hårt ekonomiskt och ofta även socialt och psykiskt. Nära anhöriga eller vänner kan också komma att drabbas när familjens hus i smyg belånats upp över taknocken, oseriösa långgivare ska driva in skulden, eller när man inte har en chans att få tillbaka pengar som utlånats på falska premisser.

I samband med en omreglering av spelmarknaden bör åtgärder vidtas för att öka forskningen om spelberoende och säkerställa stöd till spelberoende, till exempel genom att fastslå rätten till bistånd för den enskilde i socialtjänstlagen.

Stockholm den 5 oktober 2009

Gunnar Axén (m)

Betty Malmberg (m)